

Nr 134.

Av herr **Lindman m. fl.**, om beredande åt professorerna vid vissa institutioner och högskolor av likställighet i lönehänseende med professorerna vid rikets universitet och Karolinska institutet m. m.

I proposition till årets riksdag föreslår Kungl. Maj:t, att professorer och avdelningsföreståndare vid Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, Statens skogsförsöksanstalt, Skogshögskolan, Veterinärhögskolan och Veterinärbakteriologiska anstalten i lönehänseende placeras i graden B 30. Då sedan många år tillbaka likställighet rått i lönehänseende mellan ovan nämnda befattningshavare och motsvarande befattningshavare vid rikets universitet, vilka senare av 1925 års riksdag placerats i en särskild lönegrad, högre än B 30, innebär Kungl. Maj:ts förslag en nedsättning i dessa befattningshavares tjänsteställning. Såsom skäl för universitetslärares förmanligare ställning anföres, att universiteten sedan gammalt intaga en central plats i landets vetenskapliga forskning och att de i motsats till här ifrågakvarande institutioner ha som en av sina viktigaste uppgifter att utbilda forskare, vilka bland annat kunna vinna anställning vid landets fackliga högskolor och vetenskapliga institutioner. Detta är dock endast till en viss grad riktigt, varjämte skillnaden är av mera formell än reell natur. Universitetens undervisning avser till mycket väsentlig del utbildandet av ämbets- och tjänstemän för det andliga och praktiska livets behov såsom präster, jurister, läkare, läroverkslärare, varjämte vetenskaplig forskning bedrivs och nya forskare utbildas. För de lantbruks-, skogs- och veterinärvetenskapliga områdena spela de institutioner, som beröras i föreliggande motion, samma stora och viktiga roll. Huvuduppgifterna äro vetenskaplig forskning, utbildandet av nya fackmän och unga forskare inom de särskilda vetenskapsområden, som de företräda. Högskolornas löne-regleringskommitté har också placerat ovan nämnda befattningshavare i samma lönegrad som universitetslärares. Det huvudsakliga arbetet med undervisningen inom här ifrågakvarande områden faller på veterinär- och skogshögskolorna men i utbildandet av nya forskare deltaga på ett mycket betydelsefullt sätt de övriga institutionerna. Dessa besökas av unga män från både in- och utlandet, som där erhålla sin slutliga utbildning och som bliva vederbörande avdelningsföreständares lärjungar i samma grad och på samma sätt som de mera framskridna studenterna vid universiteten bliva lärjungar till vederbörande fackprofessorer. Vid Skogshögskolan meddelas dessutom i viktiga ämnen (marklära, skogsentomologi) undervisningen av avdelningsföreståndare vid Skogsförsöksanstalten. Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet är den enda institution inom landet, där f. n. allsidig lantbruksvetenskap-

Bihang till riksdagens protokoll 1926. 4 saml. 24 häft. (Nr 134—137.)

lig forskning enligt moderna krav bedrivs och där unga forskare på de flesta av dessa områden kunna erhålla sin slutliga utbildning. Vid ifrågavarande institutioner ha många såväl svenska som utländska forskare utdanats och i flera fall ha de på avhandlingar, som utarbetats därstädes, vunnit doktorsgrad vid svenskt eller utländskt universitet. På de områden, det här gäller, ha universiteten endast kunnat utöva bedömningsrätten av avhandlingarna. De ha ej haft tillfälle att utbilda forskarna och i flera fall har granskningen av avhandlingarna utförts av specialforskarna från här ifrågavarande institutioner. Skillnaden mellan universiteten och de högskolor och vetenskapliga anstalter, som beröras i föreliggande motion, är sålunda ej stor. En lycklig lösning av de betydande och för vårt lands näringsliv utomordentligt viktiga ekonomiska frågor, som den praktiskt-vetenskapliga forskningen vid omnämnda högskolor och institutioner har att befrämja, är av ej mindre betydelse för vårt lands andliga och materiella kultur än utbildningen av nya forskare inom de discipliner, som universiteten företräda. Den enda olikhet, som egentligen förefinnes mellan här ifrågavarande institutioner och universiteten, är de senares rätt att kreera doktorer, sålunda en skillnad av mera formell natur.

Det torde ej kunna förnekas, att vårt land inom flera grenar av den lantbruks-, skogs- och veterinärvetenskapliga forskningen tillkämpat sig en erkänt hög och i vissa fall ledande ställning. Här berörda institutioner besökas flitigt av utländska vetenskapsmän. De metoder, som där utbildats, komma även utomlands till användning, och främmande länder ha vänt sig till vårt land för att av män, som arbeta inom dessa institutioner, erhålla hjälp och råd vid organiserandet och startandet av den vetenskapliga forskningen inom här ifrågavarande områden. Likställigheten med universiteten i avseende på befattningshavarnas löneställning har för denna utveckling haft sin mycket stora betydelse dels genom att vid institutionerna binda framstående forskare, dels också indirekt sporrande och eggande. Det skulle varken vara rätt ej heller för landet lyckligt att nu placera de män, som framdrivit denna utveckling, i en lägre tjänsteställning och med lägre reallön än de förut innehaft. En sådan åtgärd skulle innebära en underskattning av det praktiskt-vetenskapliga arbetets art och betydelse samt i den allmänna opinionen lätt ge detta arbete karaktären av att vara av lägre art än den vid universiteten bedrivna forskningen. Dock ställer den praktiskt-vetenskapliga forskningen samma krav på vetenskaplig skolning och självständig forskarbegåvning som det mera fria vetenskapliga arbetet vid universiteten. Universitetsläraren har i viss mån en bättre ställning, han kan fritt välja sitt ämne, medan den praktiskt-vetenskapliga forskningen ställes inför de problem, som landets näringsliv erbjuder och som äro intimt kombinerade med ekonomiska spørsmål. För att bringa dylika problem till en lycklig lösning fordras ofta en alldeles särskild forskarbegåvning.

För vårt lands materiella och andliga kultur är det därför av största betydelse att för det praktiskt-vetenskapliga arbetet vid ovannämnda institutioner

söka förvärva bästa möjliga krafter i tävlan med universiteten och det praktiska livet. Sättas emellertid de män, på vilka detta arbete vilar, i en lägre löneklass än universitetslärarna, kommer deras arbete lätt att betraktas såsom varande av lägre klass. Detta kommer så småningom att leda till att ifrågavarande befattningar komma att beklädas med andra rangens forskare eller komma att bli övergångsställen till de bättre avlönade universitetsbefattningarna.

En sådan utveckling skulle emellertid bli till mycket stor skada för den forskning, som på detta område redan börjat göra sig gällande i vårt land.

I årets statsverksproposition ha såväl överassistenter som laboratorer vid Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet hänförs till lönegraden B 26, trots att dessa båda tjänstegrupper enligt såväl de för anstalten gällande stadgarna som enligt uttalanden i statsverkspropositionen hava väsentligt olika arbetsuppgifter. Då de båda överassistenterna i motsats till laboratorerna intaga en sådan ställning, att de kunna betraktas såsom föreståndare för sina respektive underavdelningar, torde deras löneförmåner böra höjas något över den avlöning, som tillerkänts laboratorerna, vilket lämpligen torde kunna ske genom deras uppflyttning i lönegrad B 27.

Om ovanstående synpunkter vinna riksdagens gillande, synes det nödvändigt att också företaga någon reglering i de löneförmåner, vilka av föregående riksdag tillerkändes lantbruksakademiens sekreterare, som samtidigt är sekreterare i Centralanstaltens styrelse och ordförande i sagda anstalts nämnd. Innehavaren av ifrågavarande tjänst har nämligen hittills i likhet med den tjänstemannagrupp, som här först behandlats, åtnjutit samma löne- och pensionsförmåner som universitetsprofessorerna, vilken förmån under nyss nämnda förutsättningar fortfarande bör tillförsäkras honom.

På grund av vad sålunda anförts få vi föreslå,

att riksdagen måtte besluta, att i löne- och pensionshänseende professorer och avdelningsföreståndare vid Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, Statens skogs-försöksanstalt, Skogshögskolan, Veterinärhögskolan och Veterinärbakteriologiska anstalten såväl som Lantbruksakademiens sekreterare måtte likställas med professorerna vid rikets universitet och Karolinska institutet

samt att i sammanhang härmed de båda överassistenterna vid Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet uppflyttas i lönegraden B 27.

Stockholm i januari 1926.

Arvid Lindman.

O. Nilsson,
Tånga.

David Pettersson.

Nils Månsson.

Harry Weibull.

John Jönsson.

Per Henning Sjöblom.

Thore Alströmer.

